

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de erroribus Pelagianorum, de gratia, de iustificatione & merito,
de virtutibus theologicis & quatuor cardinalibus, ac de ineffabili mysterio
incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IV. Vtrum ante adventum Christi necessaria fuerit ad salutem,
necessitate medii, fides explicita Incarnationis, seu Redemptoris futuri?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77177](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77177)

ARTICULUS I.

Conclusio negativa statuitur.

credenda sunt: illudque de facto præstitit tum A
Eunuchus Regine Candacis, Actuum 8. ad quem
missus est Philippus; tum Cornelio, ad quem
missus est D. Petrus Actuum 10. sicut & cap. 16.
Paulus ad quosdam in Macedonia. Imò Diony-
sius cap. 9. de celesti Hierarchia refert multos
Gentium, Angelorum ministerio, qui eis my-
stera fidei revelarunt, salutem fuisse assecutos.
Videm etiam potest Thaulerus in institutioni-
bus, ubi aliquid simile refert de aliquo infideli,
qui pro multitudine religionum ignorabat
quam amplecti deberet.

Instat Vega: Quilibet adultus potest, secun-
dum legem ordinariam, sine miraculo iustifica-
ri, & salvari. Sed hic modus instructionis, quem
ponit D. Thomas, non potest fieri sine miraculo. B
manifestum videtur: Ergo ad illum non de-
bemus recurrere, sed dicere quod homo, saltem
in aliquo casu extraordinario, potest sine fide
iustificari.

Respondeo concessa Majori, negando Mino-
rem: alius enim modus instructionis, licet sit ra-
tus & extraordinarius, non tamen est propriè
miraculosus, quia illum petit in similibus casibus
lex ipsa ordinaria & connaturalis statui gra-
tia, quæ sicut debet connaturaliter supponere
ex parte voluntaris aliquem actum supernatu-
ralem, qui sit dispositio ad justificationem, ita
& ex parte intellectus cognitionem aliquam su-
pernaturalem, quæ actum illum voluntatis diri-
git, necessariò prærequirit: ordo etiam gratiæ
connaturaliter exigit, ut dentur auxilia, saltem
sufficiencia, non ponentibus obicem, quando
iuxta obligationem alicujus præcepti supernatura-
lis, aliis Deus obligaret ad impossibile, quod
indignum ejus bonitati, & clementiæ omnino re-
pugnat.

ARTICULUS IV.

Utrum ante adventum Christi necessaria fuerit
ad salutem, necessitate mediæ, fides explicita In-
carnationis, seu Redemptoris
futuri?

Certum est in lege naturæ, & in lege scripta,
fidem saltem implicitam in Christum fuisse
simpliciter & absolute necessariam, necessitate
mediæ ad salutem: quia fides explicita Dei, ut au-
thoris supernaturalis, subindeque ut collatoris
gratiæ, & remuneratoris supernaturalis, semper
& absolute fuit homini necessaria necessitate
mediæ ad salutem, ut patet ex dictis articulo præ-
cedenti; in tali autem fide continetur, implicitè
saltem, post lapsum Adami, fides in Christum,
tanquam unum ex mediis ad salutem hominis à
Deo preordinatis. Unde solum difficultas est, an
etiam fides explicita Incarnationis, seu Redem-
ptoris futuri, fuerit tunc necessaria ad salutem,
necessitate mediæ; ita ut nullus omnino in eo sta-
tu fuerit iustificatus, & salvatus, nisi talem fi-
dem & cognitionem explicitam prius habuerit?
Affirmant aliqui, quos suppresso nomine refert
Bannez hic artic. 8. & quos ex recentioribus
Thomistis secutus est Philippus à S. Trinitate,
disp. 4. art. 4. Sed opinio negans communis est,
non solum apud Thomistas, sed etiam apud ex-
transecos. Unde sic

Tom. IV.

Icoigitur: Ante Christi adventum, seu in
lege naturæ, & in lege scripta, fides expli-
cita Christi, seu Redemptoris & Mediatoris
venturi, non fuit necessaria necessitate mediæ ad
salutem, sed satis erat tunc credere, Deum per
suam providentiam velle homines à peccatis li-
berare, illi que de rebus ad salutem æternam ne-
cessariis providere. Ita ex antiquis Theologis
expressè docet D. Antoninus 4. p. Theologia li-
tit. 8. cap. 3. §. 9. ubi hæc scribit: In veteri testa-
mento apud omnes nationes sufficiebat credere illa duo,
quæ ponit Apostolus ad Hebr. 11. Accedentem ad Deum
oportet credere quia est, & quod inquirentibus se est
remunerator. Minores ergo credentes illa duo expref-
sè, credebant implicitè omnes articulos fidei, & hoc
sufficiebat eis, ut scilicet salventur.

Idem asserit S. Thomas hic artic. 7. ad 3. ubi
de Gentibus ait: Si qui salvati fuerunt, quibus re-
velatio non fuit facta, non fuerunt salvati absque fide
mediatoris: quia etsi non habuerint fidem explicitam,
habuerunt tamen fidem implicitam in divina provi-
dentia, credentes Deum esse liberatorem hominum, se-
cundum modos sibi placitos. Et artic. 8. ad 1. ait: illa
duo explicitè credere de Deo (nempe Deum esse, &
habere providentiam supernaturalem de homi-
num salute) omni tempore, & quoad omnes, necessa-
rium fuit, non tamen est sufficiens omni tempore, &
quoad omnes. Quibus verbis insinuat, saltem ali-
quo tempore, nempe ante adventum Christi, &
quoad aliquos, nimirum quoad eos qui fidem
explicitam mediatoris tunc habere non pote-
rant, fuisse sufficiens ad salutem, credere Deum
esse, & habere providentiam supernaturalem de
salute hominum. Item in 3. dist. 25. quæst. 2. art.
2. quæst. 1. c. 2. ad 3. expressè docet, quod illi
quibus non erat facta revelatio de Christo ven-
turo, Salvabantur fide implicita Redemptoris, impli-
cando fidem suam in cognitione Dei.

Ex his deduci potest ratio fundamentalis no-
stræ conclusionis: Illud enim non est necessari-
um necessitate mediæ ad salutem, sine quo salus
obtineri potest: At plures homines ante adven-
tum Christi, seu in lege naturæ, & in lege gratiæ,
poterant salutem assequi, absque fide explicita in
Christum, etiam sub nomine Redemptoris præ-
cisè, venturum: Ergo talis fides non erat tunc
necessaria necessitate mediæ ad salutem. Major
patet: Minor probatur. Quamvis in lege naturæ,
& in lege scripta, aliqui habuerint fidem expli-
citam in Christum ut mediatorem, major tamen
pars hominum, sub illis legibus viventium, im-
plicitè solum adventum Christi ut Redemptoris
credidit, ut docet expressè D. Thomas locis
citatis, & hic artic. 7. ubi loquens de hominibus fi-
delibus, ante legem scriptam, & sub lege scripta,
sacrificia offerentibus, dicit quod licet majores
explicitè cognoscerent significatum illorum sa-
crificiorum, nempe mortem Christi, minores
tamen, sive rudiores, qui haud dubie erant in
majori numero quam majores, sub velamine il-
lorum sacrificiorum, velatam habebant de Christo
venturo cognitionem: & tamen cum illa cognitione
velata, sive implicita, certum est quod poterant
salvari: alioquin enim, ut optimè arguit idem S.
Doctor in 3. dist. 25. quæst. 2. art. 2. quæst. 1. c. 2. in
corp. carentes fide implicita in Christum, destituti
fuissent

fuisse medio simpliciter necessario ad suam salutem, quod tamen de tanta hominum multitudine non est credibile: Ergo &c.

52 Confirmatur ex D. Chrysostomo homil. 37. in Matth. ubi ait multos ex Gentilibus salvos fuisse, sine fide explicita in Christum. Idem docent Clemens Alexandrinus lib. 5. & 6. Stromatum, Eusebius lib. 1. de preparatione Evangelica cap. 3. Irenaeus lib. 2. contra haereses, Augustinus lib. 19. contra Faustum, & alii ex SS. PP.

53 Probatur secundò conclusio. Ductus solum modis potest aliquid dici necessarium ad salutem necessitate mediæ, videlicet vel ex natura rei, vel ex decreto seu institutione divina, juxta dicta art. præcedenti in secunda suppositione: Sed neutro modo fides explicita in Christum ut redemptorem necessaria fuit ad salutem in lege scripta, vel in lege naturæ: Ergo nullo modo, Probatur Minor: & primò quod non ex natura rei, patet, quia sola cognitio & fides explicita unius Dei, ut authoris & remuneratoris supernaturalis, sufficiebat ad excitandum actum dilectionis Dei, & perseverandum in illo usque ad finem vitæ. Quod verò neque ex institutione Dei, probatur: Tum quia nec ex Scriptura, nec ex traditione constat de illa: Tum etiam, quia si hujusmodi fides tunc fuisset ex institutione Dei ad salutem necessaria, eam curasset Deus ubique terrarum prædicari, cum in rebus necessariis ad salutem nullo modo desit; quod tamen non ita factum est, nam tunc veri Dei cognitio vix ultra Judæam se extendebat, juxta illud Psal. 75. *Natus in Judæa Deus, in Israël magni nomen ejus*: Ergo &c.

54 Probatur tertio: Fides explicita in Christum, ut Redemptorem, supponit necessariò, ut constet, fidem & cognitionem explicitam de peccato originali, sive de communi lapsu generis humani: Sed neque in lege naturæ, neque in lege scripta, necessaria fuit necessitate mediæ fides, sive cognitio explicita peccati originalis; tale siquidem peccatum non continetur in antiqua scriptura, nisi valde implicite & obscure, neque habemus fundamentum asserendi, quod de illo aliqua traditio explicita tunc existeret, quæ esset communis: Ergo neque in lege naturæ, neque in lege scripta, necessaria fuit, necessitate mediæ, fides sive cognitio explicita Christi ut Redemptoris. Imò non est certum, tunc communem populum Judæorum cognovisse Messiam venturum ut Redemptorem animarum, sed duntaxat ut Regem & liberatorem temporalem; cum ipse etiam Nicodemus, quamvis esset Magister in Israël, ignoraret tamen, ut ex Evangelio constat, Christum esse Deum.

55 Advertendum tamen est, nos loqui de statu hujus vitæ, quia credibile est justos omnes, qui ante adventum Christi decesserunt, explicitam Incarnationis fidem habuisse in Lybmo: hanc enim à Patribus, ut Abraham, Moyse, Joanne Baptista, Lazaro, & similibus acceperunt. Unde nos hic de statu hujus vitæ agimus, & contendimus non fuisse necessarium ad salutem illis qui ante Christi adventum vixerunt, durante eorum vita, mysterium Incarnationis, seu Christum ut Redemptorem & Mediatorem explicite cognoscere; sed explicitam providentiæ Dei supernaturalis fidem, in qua implicite fides Redemptoris, seu Mediatoris continetur, fuisse sufficientem ad eorum salutem,

§. III.

Solvuntur objectiones Patris Philippi.

Obijcit in primis P. Philippus quædam Scripturæ testimonia, quibus asseritur neminem salvati, vel fuisse unquam salvatum, nisi per Christum, & merita ipsius: 1. ad Corinth. 1. 5. *Sicut in Adam omnes moriuntur, ita in Christo omnes vivificabuntur*. 2. ad Timoth. 1. 1. *Gratia data nobis est in Christo ante tempora secularia*. Actuum 4. *Non est in aliquo alio salus, neque enim est aliquid aliud nomen sub Cælo datum, in quo oporteat nos salvos fieri*. Et Apocal. 13. *Christus dicitur Agnus, qui occisus est ab origine mundi*.

Respondet hæc, & similia testimonia, non militare contra nostram sententiam: in illis enim non expresse dicitur omnes homines salvati, & fuisse salvatos per fidem Christi, sed tantum per Christum, & sanguinem, seu merita ipsius: saltemur autem nulli unquam gratiam & salutem fuisse concessam, nisi per Christum, cum sit causa salutis & justitiæ universalissima, in genere causæ meritoria: negamus tamen salutem hanc & justificationem non nisi per fidem explicitam illius, in ratione Mediatoris, fuisse communis: tam, & dicimus eam potuisse communicari per fidem explicitam providentiæ Dei supernaturalis, in qua implicite fides ipsius Mediatoris continetur.

Dices: Fides Mediatoris remotissime tantum in fide providentiæ continetur: Ergo fides providentiæ supernaturalis non sufficiebat, ut homines qui sub lege naturæ, & sub lege scripta vivebant, Christo incorporarentur & ab eo ut capite in fluxum gratiæ & salutis reciperent.

Respondet negando Antecedens: nam satis proximè in fide providentiæ supernaturalis continetur fides Mediatoris: per hanc enim credimus Deum velle hominibus succurrere, eos à peccatis liberare, & gratiæ restituere; quæ sunt mera ipsius Mediatoris munia, & officia: quod fit ut homines, sub lege naturæ, & sub lege scripta viventes, Christo sufficienter unirentur & incorporarentur, divinam hanc providentiæ actualiter & expresse credendo.

Obijcit secundò: D. Augustinus Epist. 10. & 11. lib. 18. de civitate Dei, cap. 47. dicit *Nemini ante adventum Christi concessum fuisse quod esset justus, nisi cui divinitus revelatus est unus Mediator Dei & hominum homo Christus*. Item D. Thomas hic art. 7. ait omni tempore oportuisse credi aliquo modo explicite mysterium Incarnationis: Ergo falsum est, quod fides explicita de tali mysterio non fuerit necessaria necessitate mediæ, tempore legis naturæ, & legis scriptæ.

Ad locum D. Augustini respondent aliqui Doctorum in eo hyperbolicè locutum fuisse, ut gratiam Christi abundantius commendaret adversus Pelagianos. Verum (ut rectè observat P. Philippus) si hæc responsio admittatur, dabitur occasio sic interpretandi in aliis S. Augustinum, & ita nihil certi in ejus doctrina habebitur.

Respondent secundò alii, D. Augustinum non loqui de justificatione, quæ est salus inchoata, sed de illa quæ est salus perfecta & consummata, qualis est duntaxat beatitudo, quam nullus unquam absque fide Mediatoris explicita est assecutus, quia eam saltem in Lybmo habuit, ut

suprà

supra annotavimus: cum quo stat aliquos non habuisse in vita presentem talem fidem; proindeque eis non fuisse necessariam, ut mererentur suam beatitudinem. Sed

Respondetur tertio, & melius, nemini ante adventum Christi concessum fuisse quod esset iustus, nisi cui revelatus est Christus, revelatione vel explicata, vel implicata: sicut enim fides Christi distingui potest in explicatam, & implicatam, ita & eius revelatio, utpote cum Deus revelando explicaret seipsum, ut autorem supernaturalem, justificatorem, & remuneratorem, eo ipso Christi ut mediator virtualiter & implicite revelaret. Quod autem hæc interpretatio sit legitima, & Augustinus de fide, & revelatione Incarnationis duntaxat implicita intelligi debeat, pater ex alio eius testimonio: nam idem S. Doctor lib. 2. contra Pelagium & Caelestium, qui est de peccato originali, cap. 24. ait: *Sine fide Incarnationis, & mortis, & resurrectionis Christi, neque antiquos salvi, ut iusti essent, à peccatis potuisse mundari, & Dei gratia iustificari, veritas Christiana non dubitatur*: At fere apud omnes certum est, fidem explicatam Passionis & Resurrectionis Christi, in his qui sub lege naturæ, & sub lege scripta vivebant, ad salutem non fuisse necessariam: Ergo patet, juxta Augustini Doctrinam, fides explicata Incarnationis ad eorum salutem non esse necessariam, sed sufficiebat implicita, quæ in fide Dei, ut provisoris supernaturalis, continetur.

Ad locum D Thomæ dico, ex eo duntaxat concludi, quod omni tempore oportuit aliquos habere fidem explicatam in Christum, nempe (ut se explicat in corpore articuli) tempore legis scriptæ, & legis naturæ, majores, sive doctiores: ceterosque minores, sive rudiores, potuisse tunc salvari sine tali fide, ut idem S. Doctor, locis supra adductis, expressissime & clarissime docet.

Obijci tertio: Maxime conveniens apparet, quod sicut Christus est mediator Dei & hominum, causa moralis meritoria salutis humana, & principium justificationis, & glorificationis, sic omnes iustificentur & glorificentur in ordine ad ipsum, sive dependent ab illo, ac proinde per actum fidei in ipsum explicite cognitum, qui actus sit necessarius necessitate mediæ, ita ut nullus sine ipso iustificatus unquam fuerit: Ergo tamen lege naturæ, quam in lege scripta, fuit necessaria ad salutem fides aequaliter explicata Redemptoris futuri.

Respondetur ex dictis, quod licet Christus sit causa salutis universalissima in genere meriti, ita ut nullus unquam hominum, sive in statu legis naturæ, sive in statu legis scriptæ, sive in statu legis gratiæ, absque illius meritis salutem sit affecturus: non tamen hinc colligi potest, ejus fidem explicatam fuisse in primo & secundo statu necessariam in ratione mediæ ad salutem & justificationem: ad hoc enim ut in statu legis naturæ, & in statu legis scriptæ, homines influxum gratiæ à Christo venturo, & in mente ac decreto Dei existentes, moraliter reciperent, sufficiebat quod ipsi moraliter unirentur, & incorporarentur per fidem implicitam in ipsum: alioquin, ut supra dicebamus, rudioribus, qui fide explicata in Christum carebant, defuissent media simpliciter necessaria ad salutem; quod tamen de tanta hominum multitudine non est credibile.

Tom. IV.

ARTICULUS V.

Utrum post Christi adventum, & legis Evangelicæ promulgationem, fides explicita Incarnationis, & Trinitatis, sit necessaria ad salutem, necessitate mediæ.

Negant ex Thomistis Soto, Javellus, & Serra, & ex extraneis Suarez, Delugo, Martinus, & alij. Affirmant Joannes à S. Thoma, Philippus à S. Trinitate, Valentia, Medina, Du Vallius, & Coninckus. Canus verò refectione de Sacramentis in communi, & Bannez hic art. 8. duplicem distinguunt salutem, unam inchoatam & imperfectam, quæ in justificatione à peccato sita est; alteram perfectam & completam, quæ in æterna beatitudine consistit; & dicunt ad primam quidem sufficere fidem implicitam mysterij Trinitatis, & Incarnationis, sed ad secundam necessario necessitate mediæ requiri fidem explicitam utriusque mysterij.

S. I.

Veræ sententia statuitur.

Dico tamen, post sufficientem legis Evangelicæ promulgationem, fides explicita mysterij Incarnationis, & Trinitatis, necessaria est necessitate mediæ ad utramque salutem, id est ad justificationem, & ad æternam beatitudinem.

Ut facilius intelligatur hæc assertio, duo distinguenda sunt tempora, unum quod intercessit inter mortem Christi, & sufficientem Evangelicæ promulgationem; aliud vero, in quo lex Evangelica sufficienter fuit per totum orbem promulgata. In priori tempore, non fuit necessaria fides explicita Incarnationis, & Trinitatis, saltem necessitate mediæ: tunc enim qui nihil de Christo audierant, neque audire poterant, in eodem statu erant, ac qui ante adventum Christi vivebant; quia etsi lex Evangelica jam esset à legislatore condita & confirmata, nihilominus defectu sufficientis promulgationis ubique terrarum adhuc non obligabat, vel saltem, quod præcipue intendimus, lex illa non erat adhuc medium ad salutem omnino necessarium. Igitur quemadmodum illis, qui ante adventum Christi vivebant, fides divinæ providentiæ supernaturalis, quæ Deus genus humanum à miserijs & peccatis liberare volebat, satis erat ad justificationem & salutem, ut articulo precedenti ostendimus: sic etiam in illa temporis intercapedine, quæ inter mortem Christi, & sufficientem Evangelicæ promulgationem intercessit, fides explicita Incarnationis & Trinitatis non fuit in ratione mediæ ad salutem omnibus hominibus necessaria. Unde in hac conclusione loquimur solum de tempore illo, in quo lex Evangelica sufficienter per totum orbem promulgata fuit. Hoc præmissum.

Probat primò conclusio ex scriptura Sacra: nam Marci ultimo fides Evangelica, quæ sine dubio fidem explicitam Incarnationis & Trinitatis includit, ad salutem ante omnia alia exigitur: *Prædicare Evangelium omni creaturæ qui crediderit, & baptizatus fuerit, salvus erit: qui verò non crediderit, condemnabitur.* Quæ

29 ij verba